

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 3623 від 10.06.2020
Кабінет Міністрів України

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі»

У проекті пропонується внести зміни до Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП), Основ законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування, законів України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування», «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про державну службу» та деяких інших законодавчих актів щодо запровадження обліку трудової діяльності працівника в електронній формі в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов’язкового державного соціального страхування. У зв’язку з цим у проекті пропонується врегулювати механізм накопичення, обробки та використання цієї інформації, зокрема, для підтвердження наявного стажу роботи та призначення пенсій.

Головне управління, загалом не заперечує проти осучаснення регулювання трудових відносин, в тому числі запровадження електронної форми обліку трудової діяльності особи. Разом з тим, вважаємо, що запропонований у проекті варіант такого обліку потребує доопрацювання.

1. Чинним законодавством України (ст. 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування») визначено, що Державний реєстр загальнообов’язкового державного соціального страхування (далі – Реєстр) – організаційно-технічна система, призначена для накопичення, зберігання та використання інформації *про збір та ведення обліку єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, його платників та застрахованих осіб, що складається з реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб.*

Відповідно до ч. 1 ст. 16 цього Закону Реєстр створюється для забезпечення: ведення обліку платників і застрахованих осіб у системі загальнообов’язкового державного соціального страхування та їх ідентифікації; накопичення, зберігання та автоматизованої обробки *інформації про сплату платниками єдиного внеску та про набуття застрахованими особами права на отримання страхових виплат* за окремими

видами загальнообов'язкового державного соціального страхування; нарахування та обліку виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Відтак покладення на Реєстр функцій з обліку відомостей іншого характеру (освіта, міграція, характер трудової діяльності, сімейні відносини тощо), що не пов'язані зі сплатою єдиного внеску, не відповідає цілі його утворення і вимагає внесення відповідних змін до інших норм цього Закону.

Принагідно також слід зазначити, що основною функцією Пенсійного фонду України є пенсійне забезпечення, а питання зберігання та актуалізації інформації про освіту, професійну кваліфікацію, виїзд за кордон та повернення, обліку листків непрацездатності є невластивими для нього функціями.

Варто вказати також, що доцільність збору такого величезного масиву інформації про фізичну особу, як це пропонується у проекті, є проблематичною. Тим паче, що перелік вказаної інформації не є вичерпним, наприклад, згідно з п. 3 нової редакції ч. 3 ст. 20 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» до частини картки, що відображає, особливості статусу особи, вноситься *інша* інформація, необхідна для обчислення та призначення виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Крім цього, практична доцільність зберігання у масштабах країни такої детальної інформації про трудову діяльність кожного працівника як: відомості про прийняття його на роботу, присвоєння, зміну, позбавлення розряду, рангу, класу, звання, категорії, проходження стажування, переведення на іншу роботу, підстави звільнення (п. 2 нової редакції ч. 3 ст. 20 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування») та деякої іншої інформації сумнівна.

Зауважимо також, що частина такої інформації про особу може бути конфіденційною, збір, зберігання, використання та поширення якої без її згоди фізичної особи відповідно до ст. 32 Конституції України не допускається, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

2. Запровадження електронного обліку у запропонованій проектом формі передбачає концентрацію величезного масиву інформації, в тому числі, персональних даних, про переважну більшість населення країни у Реєстрі. Таким чином, питання збереження відомостей, що мають надзвичайно важливе значення для десятків мільйонів людей, є відображенням їх життя, основою для поточного та майбутнього забезпечення як їх особисто, так і членів їх сімей, в разі реалізації пропозицій проекту постає питанням надзвичайного рівня – рівня національної безпеки.

Відтак надважливим завданням є створення надійного захисту від несанкціонованого втручання в діяльність системи, оскільки, на жаль, історія кібератак у світі та й в Україні свідчить про певну вразливість електронної форми обліку даних. Питання безпеки постає тим більш актуально в контексті

надання Пенсійному фонду України монополії на володіння інформацією про трудову (і не тільки) діяльність особи. Проте вказані питання у проекті не розглядаються.

Крім цього, у проекті потребують врегулювання також питання щодо: надання права та можливості роботодавцю щодо усунення своїх помилок; забезпечення порядку перенесення даних з паперового носія до електронної бази та механізму усунення неузгодженості між ними; узгодження та синхронізації введення однакової інформації з різних джерел тощо.

3. Окремо слід наголосити на необхідності дотримання принципів конфіденційності, цілісності та доступності електронних інформаційних ресурсів. Проте відкритими залишаються питання *доступу до інформації осіб, які не матимуть електронного ключа*, а також можливості особистого *контролю коректності* заповнення карток. Ці питання особливо гостро постають з урахуванням рівнів охоплення е-технологіями населення в сільській місцевості та комп'ютерної обізнаності старшого покоління.

Крім цього, як показує практика, навіть сьогодні, працівник іноді тільки при звільненні та отриманні трудової книжки може дізнатися, що зарахований на роботу, наприклад, на місяць пізніше, ніж приступив до праці, або на іншу посаду, відтак, формально отримує зовсім інший досвід та кваліфікацію, тому також постає питання забезпечення достовірності вказаної інформації.

Причому проблема достовірності інформації загострюється щодо відповідності даних про діяльність до 2000 року, в тому числі, забезпечення достовірності зафіксованого стажу працівника за цей період, визначення суб'єкта контролю за цим процесом, визначення/обмеження кола осіб/організацій, які будуть вносити дані до реєстру тощо.

4. У розділі II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту запроваджується перехідний 5-ти річний період для включення до Реєстру відсутніх відомостей про трудову діяльність працівників. І лише після завершення цих робіт наявні трудові книжки планується видавати працівникам особисто під підпис. Таким чином, поза увагою залишаються питання включення до Реєстру інформації щодо осіб, які не працюватимуть і трудові книжки яких перебуватимуть у них на руках.

5. Частина положень проекту не узгоджуються між собою. Так, у змінах до ст. 47 КЗпП передбачається, що «Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний в день звільнення видати працівникові копію наказу (розпорядження) про звільнення, а також провести з ним розрахунок у строки, зазначені в статті 116 цього Кодексу», виключивши необхідність *видати працівникові належно оформлену трудову книжку*, як це визначено на сьогодні. При цьому, при укладенні трудового договору передбачається, що «громадянин зобов'язаний подати паспорт або інший документ, що посвідчує особу, трудову книжку (*у разі наявності*) або відомості про трудову діяльність з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, а у випадках, передбачених законодавством, – також документ про освіту (спеціальність, кваліфікацію), про стан здоров'я та інші документи» (ст. 24 КЗпП у редакції проекту). Тобто,

залишається незрозумілим, чому роботодавець при звільненні працівника не зобов'язується повернути надану йому при укладенні трудового договору трудову книжку у разі, якщо вона була йому передана працівником.

6. Згідно з ч. 2 нової редакції ст. 48 КЗпП «власник або уповноважений ним орган на вимогу працівника зобов'язаний вносити до трудової книжки, що зберігається у працівника, записи про прийняття на роботу, переведення та звільнення». Проте відповідальність роботодавця за відмову від виконання цього обов'язку у проекті не передбачена. Крім цього, слід зазначити, що збереження добровільного ведення трудових книжок ставить під сумнів доцільність виключення з законів України «Про Рахункову палату», «Національну поліцію» та деяких інших можливості додання до документів особами, які беруть участь у відповідних конкурсах, трудової книжки.

7. У п. 4 пояснювальної записки до проекту визначено, що «реалізація акта не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України та бюджету Пенсійного фонду України». Проте це виглядає досить сумнівним, оскільки запровадження електронного обліку такого масштабу потребуватиме не тільки суттєвих коштів на належне комп'ютерне забезпечення, в тому числі, програмне, але і людських ресурсів для внесення всіх відомостей в електронну базу.

Відтак потрібно звернути увагу на необхідність дотримання вимог ст. 91 Регламенту Верховної Ради України та ст. 27 Бюджетного кодексу України щодо подання суб'єктами права законодавчої ініціативи фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) у разі внесення законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень до бюджету та/або витрат бюджету). Таке обґрунтування до проекту має бути надане з урахуванням того, що, якщо запропоновані зміни показників бюджету передбачають зменшення надходжень бюджету та/або збільшення витрат бюджету, до законопроекту подаються пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: Л. Демчук, С. Бортнік, Н. Лаврухіна

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000733B42008E588D01
Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/93368 від 02.07.2020

128148